

Створення і використання резервів: актуальні податкові питання

4 листопада 2019

Створення і використання резервів: Врегульовані питання (1/4)

▶ Зміни до ПКУ (з 1.01.2018р., чинні):

- ▶ Скасування ліміту для вирахування створених резервів, та різниць щодо перевищення суми резервів над розміром ліміту

▶ Узагальнююча податкова консультація Мінфіну (УПК) №77 від 01.02.2018р.:

- ▶ База для розрахунку ліміту
- ▶ Списання боргу не є прощенням для цілей ПДФО
- ▶ Прострочення > 360 днів

▶ УПК №400 від 03.04.2018р.:

- ▶ Сплив строку позовної давності: не потребує звернення до суду
- ▶ Застосування правил врахування перевищення суми резервів над розміром ліміту
- ▶ Коригування при прощенні боргу

Створення і використання резервів: Врегульовані питання (2/4)

- ▶ **Визначення балансової вартості активів для розрахунку ліміту**
 - ▶ Позиція ДФС: При розрахунку ліміту за базу мала прийматись балансова вартість тільки тих активів, за якими фактично було сформовано резерв.
 - ▶ УПК №77: До розрахунку приймається сукупна балансова вартість активів, знецінення яких визнається шляхом формування резерву відповідно до МСФЗ, **незалежно від факту формування резерву за такими активами.**
- ▶ **Прострочення > 360 днів**
 - ▶ Позиція ДФС: Прострочення розраховується окремо для основної суми боргу та за сумою нарахованих доходів, безнадійною є лише прострочена частина боргу.
 - ▶ УПК №77: Якщо заборгованість за частиною боргу за кредитом прострочена > 360 днів, а за іншими складовими – ще ні, то **безнадійною заборгованістю для цілей оподаткування визнається списана заборгованість за активом в цілому (в т.ч., основним боргом, нарахованими доходами).**

Створення і використання резервів: Врегульовані питання (3/4)

▶ Списання боргу не тотожне прощенню

- ▶ Позиція ДФС: Прирівнювала списання заборгованості фіз.осіб з балансу банків до прощення боргу, та вбачала це підставою для визнання доходу і ПДФО, а банк вважала податковим агентом.
- ▶ УПК №77: Списання банком у бухгалтерському обліку кредиту, виданого банком боржнику, як фінансового активу банку, **не є прощенням боргу**, та сума такої списаної банком заборгованості **не включається до оподаткованого доходу боржника** для цілей пп.164.2.17."д" ПКУ.

▶ Алгоритм розрахунку перевищення розміру резерву над лімітом до 01.01.2018р.

- ▶ Позиція ДФС: ДФС на свій розсуд застосовувала норми ПКУ при визначенні періоду, за який порівнювалось перевищення ліміту; порядок використання часток резерву для відшкодування заборгованості, порядок врахування при розрахунку перевищення розміру резерву над лімітом "вхідного" перевищення ліміту на 01.01.2015 року.
- ▶ УПК №400: Наведено алгоритм розрахунку, з числовими прикладами.

Створення і використання резервів: Врегульовані питання (4/4)

▶ Сплив строку позовної давності

- ▶ Позиція ДФС: дозволяла визнання боргу безнадійним через сплив строку позовної давності лише при здійсненні заходів стягнення (звернення до суду).
- ▶ УПК №400: спливу строку позовної давності достатньо для визнання боргу безнадійним, незалежно від того звертався кредитор до суду чи ні.

▶ Коригування при прощенні боргу

- ▶ Позиція ДФС: При прощенні та списанні боргу необхідно дотримання критеріїв визнання боргу безнадійним за пп.14.1.11 ПКУ.
- ▶ УПК №400: Після 01.01.2018р., при прощенні боргу фізичних осіб, не пов'язаних з банком, не здійснюється коригування за п.139.3 ПКУ, незалежно від підстав безнадійності за пп.14.1.11 ПКУ.

Відкриті питання

- ▶ З урахуванням юридичних і практичних аспектів, потребують подальшої уваги такі підстави для визнання боргу безнадійним і списання за рахунок резерву для цілей ПКУ:
 - ▶ Сплив строку позовної давності
 - ▶ Прострочення > 180 днів
 - ▶ Недостатність майна боржника
 - ▶ Обставини непереборної сили
- ▶ Також слід врахувати статус списаної простроченої заборгованості як фінансової допомоги та податкові наслідки цього

Списання безнадійної заборгованості: Сплив строку позовної давності

пп.14.1.11."а" ПКУ:

- ▶ Спливу строку позовної давності формально достатньо для визнання боргу безнадійним для цілей ПКУ
- ▶ За УПК №400: не потрібно звертатись до суду

Практика: Необхідно врахувати правила розрахунку:

- ▶ Перебіг позовної давності починається від дня, коли особа дізналася про порушення (ст.261 ЦКУ)
- ▶ Перебіг позовної давності переривається у разі визнання боргу та при зверненні до суду (ст.264 ЦКУ)
- ▶ Позовна давність обчислюється для кожного окремого чергового платежу

Ризик:

- ▶ Донарахування податку на прибуток щодо частин боргу, за якими ще не сплив строк позовної давності

Альтернатива: списання внаслідок прострочення > 360 днів за частиною боргу (підтвержене УПК №77)

Доцільно:

- ▶ Користуватись правом списання внаслідок прострочення > 360 днів
- або
- ▶ Коректно обчислювати прострочення за складовими боргу
 - ▶ Оновити умови кредитних договорів про дострокове погашення зобов'язань при частковому простроченні
 - ▶ Лобювати УПК / зміни до ПКУ

Списання безнадійної заборгованості: Прострочення > 180 днів

пп.14.1.11."г" ПКУ:

- ▶ Прострочена >180 днів заборгованість в сумі, не достатній для порушення справи про банкрутство (зараз - до 300 МЗП)
- ▶ Для фіз.осіб - до 25% МЗП (якщо відсутня процедура банкрутства фізичних осіб)

з 21.10.2019р.: новий Кодекс з процедур банкрутства:

- ▶ Скасовує мінімальний розмір вимог кредиторів для юр.осіб
- ▶ Встановлює можливість банкрутства фіз.особи, але лише за заявою боржника, та, зокрема, якщо:
 - 1) Прострочена заборгованість \geq 30 МЗП
 - 2) Боржник не обслуговує > 50% місячних платежів за кредитом упродовж двох місяців

Ризик:

- ▶ Донарахування податку на прибуток щодо частин боргу, за якими ще не минуло 180 днів
- ▶ З 21.10.2019р. - неможливість використання цієї підстави для списання боргу юр.осіб та фіз.осіб (в т.ч. підприємців)?

Доцільно:

- ▶ Користуватись правом списання внаслідок прострочення > 360 днів
- ▶ Лобювати зміни до ПКУ щодо незначних боргів юр.осіб та фіз.осіб

Списання безнадійної заборгованості: Недостатність майна

пп.14.1.11."є" ПКУ:

- ▶ *"прострочена заборгованість ... не погашена внаслідок недостатності майна, за умови, що дії щодо примусового стягнення майна боржника не призвели до повного погашення заборгованості"*

Ризик:

- ▶ Не чітко визначено, коли можна припинити примусове стягнення для цілей списання
- ▶ Консервативно - неможливість списання, якщо не вичерпана процедура примусового стягнення

Практика:

- ▶ Необхідна постанова держ.виконавця про повернення виконавчого документа, яка має зазначати, що:
 - ▶ Розшук майна держ.виконавцем був безрезультатним
 - ▶ Інше майно у боржника відсутнє
 - ▶ Не визначає строк повторного пред'явлення для виконання виконавчого документа

Доцільно:

- ▶ Підтверджувати неможливість подальшого виконавчого провадження
- ▶ Відстежувати практику
- ▶ Лобіювати УПК

Списання безнадійної заборгованості: Непереборна сила

пп.14.1.11."ж" ПКУ:

- ▶ Необхідно підтвердити обставини непереборної сили *"в порядку, передбаченому законодавством"*

Практика:

- ▶ Необхідний сертифікат від ТПП України

Ризик:

- ▶ Донарахування податку на прибуток, якщо не підтвержені обставини непереборної сили

Можливі зміни: Законопроект 2138

- ▶ Безнадійною є заборгованість компаній на тимчасово неконтрольованих територіях, якщо:
 - ▶ Компанія відповідно до закону є неспроможною здійснювати господарську діяльність (?) на території АТО/ООС
 - ▶ Прострочення > 360 днів

Доцільно:

- ▶ Контролювати належне підтвердження непереборної сили
- ▶ Підтримати законопроект 2138, лобювати уточнення формулювань

Безнадійна заборгованість як "фінансова допомога"

Передумови:

- ▶ Заборгованість, не стягнута після закінчення строку позовної давності, формально є "безповоротною фінансовою допомогою" (пп.14.1.257 ПКУ)
- ▶ Податок на прибуток: Є коригування на "безповоротну фінансову допомогу" неплатникам податку на прибуток (крім фіз.осіб та неприбуткових організацій) (пп.140.5.10 ПКУ)
- ▶ ПДФО: безповоротна фін.допомога збільшує базу ПДФО як "додаткове благо" (пп.164.2.17."г"), боржник має самостійно задекларувати такий дохід і сплатити ПДФО (п.164.2.7 ПКУ)

Ризик:

- ▶ Податок на прибуток банку на безнадійну заборгованість фіз.осіб-СПД, компаній - платників єдиного податку

Доцільно:

- ▶ Оцінити можливий ризик
- ▶ Відстежувати практику
- ▶ Лобювати зміни до ПКУ

Практичне застосування УПК №400

- ▶ Випадки невірного тлумачення правил оподаткування траплялись і після видання УПК №400
- ▶ В ході перевірок виникали питання щодо:
 - ▶ періоду порівняння розміру перевищення ліміту
 - ▶ списання заборгованості за рахунок частки перевищення лімітуВони були вирішені на користь банків на етапі складання актів перевірок / адміністративного оскарження
- ▶ УПК №400 не дає деяких відповідей (результат компромісу при її виданні)
Зокрема, приклад розрахунку в УПК не адресує всі можливі сценарії.

Доцільно:

- ▶ *Відстежувати практику*
- ▶ *Формувати захисну позицію для ситуацій, які не повністю адресує УПК №400*

Дякуємо за увагу!

About EY

EY is a global leader in assurance, tax, transaction and advisory services. The insights and quality services we deliver help build trust and confidence in the capital markets and in economies the world over. We develop outstanding leaders who team to deliver on our promises to all of our stakeholders. In so doing, we play a critical role in building a better working world for our people, for our clients and for our communities.

EY works together with companies across the CIS and assists them in realizing their business goals.

4,500 professionals work at 19 CIS offices (in Moscow, St.Petersburg, Novosibirsk, Ekaterinburg, Kazan, Krasnodar, Rostov-on-Don, Togliatti, Vladivostok, Almaty, Astana, Atyrau, Bishkek, Baku, Kyiv, Tashkent, Tbilisi, Yerevan and Minsk).

EY refers to the global organization, and may refer to one or more of the member firms of Ernst & Young Global Limited, each of which is a separate legal entity. Ernst & Young Global Limited, a UK company limited by guarantee, does not provide services to clients. For more information about our organization, please visit ey.com.